

De alternerende opleiding in het Brussels Gewest: dé link tussen school en onderneming

Het arsenaal aan middelen om de alternerende opleiding te stimuleren in het Brussels Gewest bestaat uit een premie, vereenvoudiging, een enkele overeenkomst, prospectie, nieuwe opleidingen etc.

1. Inleiding

De alternerende opleiding, dat is pas concreet. De alternerende opleiding is een leer methode waarbij theorie en praktijk in elkaar overvloeien. Het betreft een soort opleiding waarbij competenties, theoretische kennis en beroepservaring in een onderneming met elkaar gecombineerd kunnen worden. Een alternerende opleiding brengt dus een veeleisend ritme met zich en vereist een sterke motivatie.

De alternerende opleiding wordt nochtans vaak ten onrechte beschouwd als een dumprichting voor slecht presterende leerlingen. Haar imago van onvolwaardige opleiding blijft haar achtervolgen. In onze buurlanden is de alternerende opleiding nochtans de norm geworden.

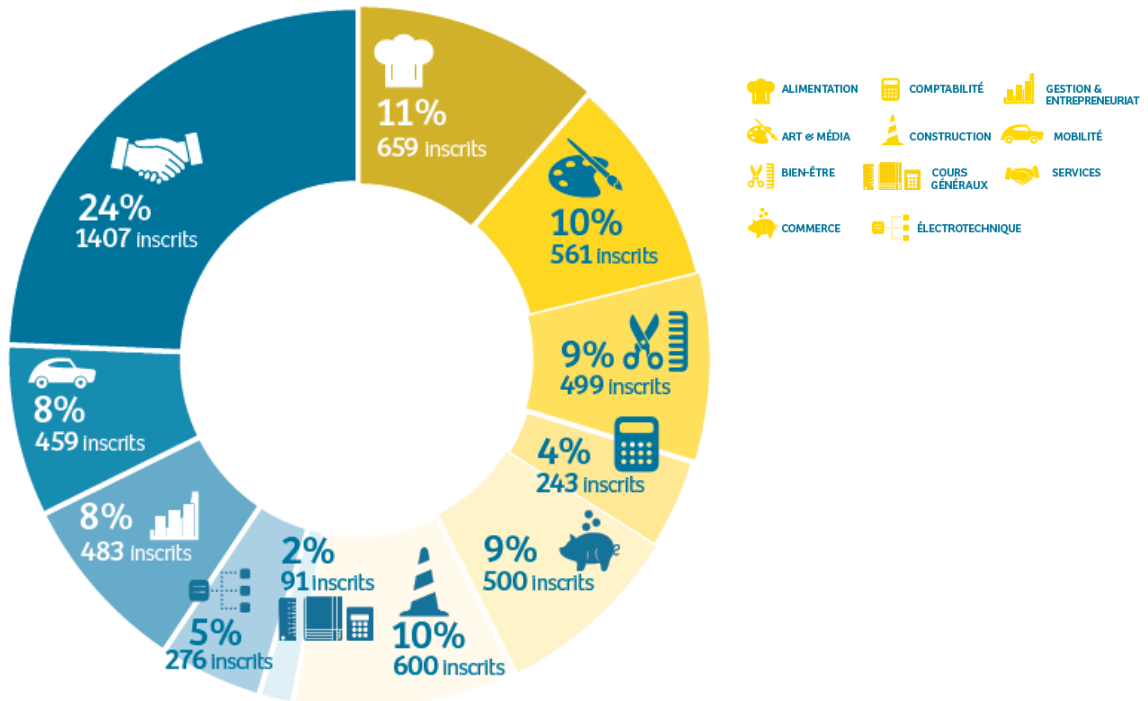
Als we het blazoen van de alternerende opleiding willen oppoetsen, moeten we eerst de naamsbekendheid ervan verhogen. Dat is de rode draad doorheen de verschillende maatregelen van de Brusselse Regering, die het systeem wil vereenvoudigen, het bekend wil maken en ondernemingen er warm voor wil maken.

Daarom zette Didier Gosuin, Brusselse minister van Economie, Tewerkstelling en Beroepsopleiding sinds 2015 verschillende projecten op poten om de alternerende opleiding in het Brussels Gewest te stimuleren.

Een premie voor alternerende opleiding, een consulent voor alternerende opleiding, werkzoekenden die vrijgesteld worden van de plicht om werk te zoeken, nieuwe opleidingen die voor veel werkgelegenheid zorgen, geavanceerde uitrustingen in de opleidingscentra, een vereenvoudigd systeem, een betere samenwerking tussen alle actoren etc., allemaal maatregelen die iedereen – zowel de economische sector, de operatoren als het Gewest – nodig acht om de alternerende opleiding in het Brussels Gewest te ontwikkelen.

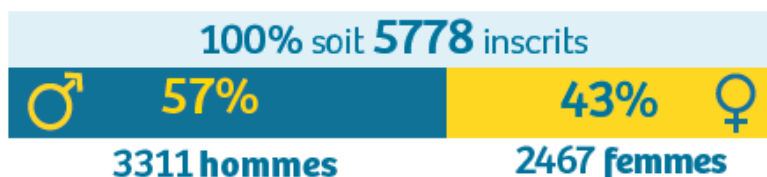
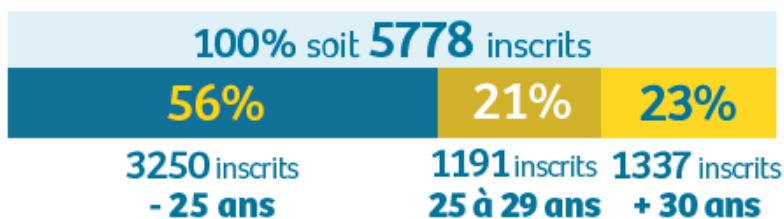
2. Alternerende opleiding in cijfers

Op 31 december 2017 waren 5.778 personen ingeschreven bij EFP, de Franstalige operator die verantwoordelijk is voor de alternerende opleiding voor meer dan 75 beroepen.

Répartition dans les différents pôles des 5778 auditeurs de l'efp inscrits au 31/12/2017

Meer dan de helft van de personen die een alternerende opleiding volgen is overigens minder dan 25 jaar oud (56%) en van het mannelijke geslacht (57%).

In 2017 leidden ten slotte 2.011 ondernemingen een jongere op die een alternerende opleiding volgt. Het is ook op dat niveau dat we een tandje moeten bijsteken.

Momenteel maken immers te weinig ondernemingen gebruik van dit soort opleiding. In september 2017 hadden 385 jongeren geen baas bij de start van hun opleiding.

Op 1 juni 2018 hadden 42 van hen nog altijd geen baas gevonden, waren 40 van hen een andere soort opleiding gaan volgen en hadden 32 van hen hun studies stopgezet. 271 van hen vonden een onderneming waarbij ze hun alternerende opleiding konden starten.

Rekening houdend met het feit dat 82% van de personen die een alternerende opleiding afronden, werk vindt of een activiteit opstart, moeten echter maatregelen getroffen worden om de maatregel te ondersteunen, door zich toe te spitsen op drie pijlers:

ONDERNEMINGEN ONDERSTEUNEN - LEERLINGEN BEGELEIDEN - OPERATOREN VERSTERKEN

3. Ondernemingen bijstaan en ondersteunen

a. Premie voor alternerende opleiding

Momenteel bestaan er een viertal verschillende steunmaatregelen in het kader van de alternerende opleiding om ondernemingen bij te staan. Ze hebben allemaal verschillende voorwaarden en er moet vastgesteld worden dat er maar weinig gebruikgemaakt wordt van de steunmaatregelen, omdat ze te ingewikkeld zijn en er te veel administratieve stappen ondernomen moeten worden. Daarom besliste de Brusselse Regering om een enkele financiële stimulans in het leven te roepen die met een eenvoudig formulier kan worden aangevraagd door overheids- en privéwerkgevers. Het gaat daarbij om 1.750 euro per jaar. De enige voorwaarden zijn dat de jongeren die de alternerende opleiding volgen tussen 15 en 25 jaar oud moeten zijn, dat de opleiding in de onderneming minstens zes maanden moet duren en dat het om een erkende onderneming moet gaan.

Met die premie wil de Brusselse Regering ondernemingen ondersteunen die opleiding hoog in het vaandel dragen en wil ze het aantal beschikbare plaatsen doen stijgen voor jongeren die voor deze opleiding kiezen. De Brusselse Regering schrapte bovendien ook de 128 euro aan dossierkosten die werkgevers moesten betalen.

De premie voor alternerende opleiding treedt op 1 juli 2018 in werking, zodat ze volledig operationeel kan zijn tegen het nieuwe schooljaar in september.

Werkgevers die jongeren willen aanwerven na hun opleiding komen bovendien in aanmerking voor de activa.brussels-maatregel. Het betreft hier 15.900 euro vermindering op 30 maanden voor elke aanwerving van minstens zes maanden.

b. Consulents voor alternerende opleiding

Het ontbreekt de alternerende opleiding deerlijk aan naamsbekendheid. Zoveel is duidelijk. Werkgevers beschouwen dat vaak als ingewikkeld en weinig bazen denken aan de alternerende opleiding om hun toekomstige medewerkers aan te werven en op te leiden. Uit de laatste studie van Educam bleek overigens dat twee derde van de werkgevers de alternerende opleiding niet kent.

Daarom werd bij Actiris een prospectiecel opgericht om de alternerende opleiding te promoten. De hoofdpdracht van de cel is de grote Brusselse ondernemingen contacteren die momenteel te weinig van de maatregel gebruikmaken.

Concreet betekent dat dat Actiris drie consultants voor alternerende opleiding heeft toegevoegd aan de cel Werkgeversconsultants van Select Actiris. Hun opdracht is ondernemingen informeren over de bij de opleidingsmaatregel horende voordelen, maar ook ondernemingen contacteren om arbeidsplaatsen te creëren voor alternerende opleiding.

Via dat project krijgen ondernemingen vooral een unieke toegang tot de informatie in de sector van de alternerende opleiding.

4. Jongeren begeleiden

a. Vrijstelling voor werkzoekenden die een alternerende opleiding volgen

Werkzoekenden die een kwalificerende of een alternerende opleiding willen volgen moeten een vrijstelling verkrijgen. Zo kunnen ze zich volledig toewijden op hun opleiding en moeten ze dus geen werk meer zoeken.

Voor de alternerende opleiding verstrengde de federale overheid echter wel de voorwaarden om een dergelijke vrijstelling te verkrijgen. Werkzoekenden mochten met name niet over een diploma middelbaar onderwijs beschikken. De voorwaarden moesten dus versoepeld worden om ervoor te zorgen dat iedereen een alternerende opleiding kan volgen.

En dat is ook gebeurd. Werkzoekenden die een opleiding volgen die georganiseerd wordt door een Nederlands- of Franstalige instelling voor alternerende opleiding krijgen een vrijstelling.

De vrijstelling wordt verleend voor de duur van de opleiding, met inbegrip van de vakantieperiodes.

Bij toelating in het volgende jaar wordt de werkzoekende op zijn verzoek vrijgesteld. De vrijstelling wordt slechts een keer verleend.

b. Jongeren zonder baas begeleiden

Het is tijd om te stoppen met te denken dat de alternerende opleiding een dumprichting is. Een alternerende opleiding starten vereist niet enkel een sterke motivatie, maar ook aanzienlijke basiskennis Frans of wiskunde bijvoorbeeld.

Om de begeleiding uit te breiden van jongeren die voor een alternerende opleiding kiezen, werd dan ook een reeks instrumenten ontwikkeld.

- Niveautest voor de kandidaten voor een alternerende opleiding. De doelstelling is het basisniveau Frans en wiskunde van de kandidaten te testen.
- Individueel gesprek op basis van de niveautest om in te schatten of de kandidaten een alternerende opleiding kunnen volgen.

Op basis van de resultaten kunnen verschillende geïndividualiseerde begeleidingsmaatregelen worden voorgesteld:

- **Naar een andere maatregel doorverwijzen.**
- **Voor het voorbereidingsprogramma inschrijven** om het niveau op peil te krijgen en de kandidaten terug vertrouwd te maken met een onderwijsinstelling.
- **Voor de algemene lessen en de beroepslessen inschrijven.** Deze maatregel is bestemd voor jongeren die geen baas hebben gevonden. Voordien konden ze zich simpelweg niet inschrijven voor een alternerende opleiding. Nu kunnen ze zich niet alleen inschrijven, ze worden ook nog gecoacht om een baas te vinden.
- **Voor de algemene lessen en een oriëntatiemodule inschrijven.** Deze maatregel is bestemd voor jongeren die voor de testen geslaagd waren, maar die niet weten welk beroep ze moeten kiezen. Ze kunnen zo workshops volgen om beroepen te ontdekken in opleidingscentra, maar ook in ondernemingen.

c. Nieuwe opleidingen

Om het alternerende-opleidingsaanbod nog verder uit te bouwen gaat het opleidingscentrum EFP vanaf het begin van het schooljaar 2018-2019 van start met: 10 nieuwe alternerende opleidingen die inspelen op de nieuwe behoeften van onze economie en die vooral voor tewerkstelling moeten zorgen:

- Assistent-ontwikkelaar
- Magazijnier
- Binnenhuisschrijnwerker
- Bereider - verkoper in een slagerij
- Polyvalent lasser-metaalarbeider
- Hoofdbarman
- Begrafenisondernemer
- Technisch-commercieel medewerker bouwsector
- Evenementenorganisator
- Fitnessinstructeur
- Maatschappelijke schoonheidsspecialist
- Pizzabakker

- Reflexoloog

Vanaf 2016 investeerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 600.000 euro in de uitbouw van zijn alternerende-opleidingsaanbod.

d. Stimulans 'jongere in alternerende opleiding'

Deze stimulans is bestemd voor de jongere die start met zijn opleiding als minderjarige. De jongere ontvangt dus aan het einde van elk geslaagd jaar een stimulans van € 500 voor het eerste en tweede jaar en van € 750 voor het derde jaar.

5. De alternerende-opleidingsoperatoren verder uitbouwen

a. Oprichting van het 'Office Francophone de la Formation en Alternance'

De voornaamste doelstelling van het OFFA is de verschillende aspecten van de alternerende opleiding te harmoniseren. Een noodzakelijke opdracht, gelet op de diversiteit aan bestaande structuren en praktijken in de sector.

Het was dus belangrijk om een enkel organisme op te richten voor Franstalig België, niet enkel om meer ruchtbaarheid te geven aan het alternerend onderwijs, maar ook om bedrijven bewust te maken en gemeenschappelijke praktijken te ontwikkelen. Het OFFA vervult dus een verbindingsrol tussen alle actoren.

b. Een beheersovereenkomst voor EFP

Die beheersovereenkomst met een looptijd van vijf jaar beoogt de kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van alternerende opleidingen in Brussel.

Ze laat toe de verwachtingen en verbintenissen van de regering te verduidelijken, de strikte opvolging ervan te waarborgen en zich te voorzien van instrumenten om de verkregen resultaten te meten.

Heel concreet zijn de prioriteiten van de regering opgenomen in deze overeenkomst, namelijk:

- een toename met 800 van het aantal leerlingen uit het alternerend onderwijs in Brussel;
- de coördinatie met de verschillende partners: het OFFA, Actiris, het Bassin EFE, Syntra, het onderwijs enz.;
- de ontwikkeling van en synergie tussen alle operatoren.

c. Invoering van de gemeenschappelijke alternerende-opleidingsovereenkomst

De gemeenschappelijke alternerende-opleidingsovereenkomst, waar we al tien jaar op wachten, trad in werking in september 2015. Daarvoor waren er twee soorten

overeenkomsten, naargelang of de jongere een opleiding volgde bij EFP of het CEFA. Dat compliceerde de te ondernemen stappen voor zowel de jongere als de werkgever.

Het gebruik van de gemeenschappelijke alternerende-opleidingsovereenkomst bij alle operatoren die jongeren uit het alternerend onderwijs opleiden zorgt dus voor meer duidelijkheid voor de bedrijven, meer overzichtelijkheid voor de doelgroepen ervan en bovendien een toenadering tussen de verschillende operatoren.

Wat meer is, de gemeenschappelijke alternerende-opleidingsovereenkomst garandeert op een transparante en veilige manier rechtszekerheid. Door de overeenkomst krijgen de leerlingen dezelfde garanties op het vlak van sociale bescherming die een loontrekkende heeft.

d. Meer hoogtechnologische uitrusting

Om Brusselse jongeren de kans te geven een toereikend kwalificatieniveau te bereiken, maakte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest € 300.000 vrij om de alternerende-opleidingscentra EFP en Syntra uit te rusten met infrastructuur die de opleiding van jongeren moet verbeteren ten opzichte van de behoeften van Brusselse bedrijven.

6. De toekomst van de alternerende opleiding

a. Alternerende opleidingen uitbouwen in alle vormen van opleiding en onderwijs

De alternerende opleiding is een systeem dat speciaal aangepast is aan de reële behoeften van zowel de leerlingen als werkgevers. Ze verschaft toegang tot kwalificatie, de beheersing van professionele competenties en een gedegen ervaring in een bedrijf. Het is een win-winsituatie.

Daarom heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2017 een alternerende masteropleiding ingevoerd in samenwerking met ICHEC en ECAM, en dit voor het beroep business analyst. De bedoeling is dat het project elk jaar dertig gediplomeerden voortbrengt. Deze managementinformatici zullen na hun opleiding in staat zijn om de behoeften van de bedrijven in te vullen en informatiesystemen te ontwerpen en maken die inspelen op die behoeften.

Naast dit project werken we tegelijkertijd aan de ontwikkeling van alternerende opleidingen voor andere beroepen.

b. Het imago van de alternerende opleiding opwaarderen

Het voornaamste nadeel van de alternerende opleiding is zijn imago van een 'richting waarvoor je niet bewust kiest'. Die houdt hardnekkig stand. Technische beroepen zijn echter uitstekende beroepen waarvoor je veel competenties nodig hebt. Het is dus belangrijk om het imago van de alternerende opleiding en de bijhorende beroepen op te waarderen.

Dat moet met name gebeuren via de bewustmaking van jongeren voor beroepen met grote jobkansen. EFP nam in dat opzicht een interessant initiatief: 'Le Défi des Talents'. Het project

omvat activiteiten waarbij leerlingen uit het eerste en tweede jaar secundair onderwijs kunnen kennismaken met bepaalde beroepen. Ze kunnen een dag lang verschillende beroepen uittesten: chocolatier, hondentrimmer, mecaniciens of kapper.

7. Conclusie

De alternerende opleiding is er een die het toelaat om theorie en praktijk te combineren en beroepservaring op te doen bij een bedrijf. Veel werkgevers vinden amper opgeleide profielen voor hun specifieke beroepen. Met de alternerende opleiding kunnen we dat verhelpen. Bovendien vindt 82% van werkzoekenden na een alternerende opleiding binnen het jaar werk.

Dat zijn dus indrukwekkende resultaten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft echter reputatiegewijs nog een lange weg af te leggen. En terecht: ondanks de geleverde inspanningen wordt het alternerende-opleidingsstelsel nog te vaak beschouwd als een dumprijs. De alternerende opleiding is echter een ideale voorbereiding op tewerkstelling. Als overheid is het onze doelstelling om het imago van de alternerende opleiding op te poetsen.

Om daartoe te komen, nam de Brusselse Hoofdstedelijke Regering maatregelen die de grenzen van de maatregel afbakenen, alsook de begeleiding van de jongeren naar werk, uiteraard via opleiding. Dat alles door de verschillende maatregelen te vereenvoudigen en te verduidelijken voor zowel de operatoren als de bedrijven.

Hoewel de opleiding een volwaardige richting is, wordt die vaststelling ondermijnd door een zekere behoudzucht in de onderwijswereld. Het traditionele onderwijs moet aanvaarden dat er andere opleidingstrajecten bestaan, die net zo goed toelaten competenties aan te leren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een grote groeimarge en is nu meer dan ooit klaar om die te benutten.